

Niet verlaging maar verhoging van het toptarief inkomstenbelasting levert meer op

Het Financieele Dagblad dinsdag 18 juni 2013, 00:00

Gegeven de huidige economische situatie zal het effect van belastinghervorming nu anders zijn dan in 2001

Harrie Verbon en David Hollanders

Onlangs stelde het Centraal Plan Bureau (CPB) dat verlaging van het toptarief van de inkomstenbelasting van 52% naar 49% de belastinginkomsten zal vergroten. Een hoger toptarief, aldus het adviesorgaan, werkt averechts omdat het 'een succesvolle carrière of ondernemerschap' ontmoedigt en 'prikkel voor belastingontduiking' versterkt. De analyse stoelt op een aantal bevreemdende aannamen waaruit de conclusie — welke belastingverlagingen rechtvaardigt — niet volgt.

Ten eerste is het een vreemde redenering om belastingen te verlagen opdat ze minder ontdoken worden. Ontduiking — waar hoge inkomens inderdaad goed in zijn — moet vooral tegengegaan worden door vermindering van aftrekposten en versterking van controle.

Dat laat onverlet dat (hoge) inkomens kunnen reageren op belastingtarieven door vermindering van arbeidsaanbod. Het zijn evenwel vooral mensen die tegen hun pensioen aanzitten of partners die een tweede inkomen in een huishouden inbrengen die op belastingtarieven reageren. Het aantal bankiers dat deeltijd gaat werken of het aantal notarissen en advocaten dat het voor gezien houdt als het toptarief stijgt zal echt meevallen.

In Nederland gold decennialang een toptarief van 72%, zonder dat Nederland al zijn 'toptalent' kwijtraakte, en de economische groei was hoger dan nu.

Hoe weet het CPB dan zo precies dat het optimale tarief 49% is?

Het CPB heeft de inkomensveranderingen ten tijde van de belastinghervorming van 2001 gezien. Het belastingstelsel werd toen ingrijpend herzien: alle tarieven werden verlaagd, tariefgrenzen werden verschoven, de inkomensvrije voet werd vervangen door belastingkortingen, en dat alles ging vergezeld van een aanzienlijke belastingverlichting. De hervorming werd ingevoerd aan het einde van een periode van sterke economische groei die in 2001 met de dotcomcrisis tijdelijk werd onderbroken. Vanaf 2003 begon de economie weer fors te groeien, om in 2005 weer in de buurt van 4% te komen.

Het is dan ook niet zo verwonderlijk dat het CPB voornamelijk een substantieel effect van de (eenmalige) belastingherziening vindt als de inkomensveranderingen in het jaar 2005 worden meegenomen. Voor de jaren daarvoor blijkt het effect veel geringer te zijn. Volgens het CPB-rapport komt dit doordat gedragsveranderingen tijd kosten.

Wij zijn echter van mening dat de conjuncturele veranderingen eerder een grote rol gespeeld hebben. De waargenomen stijging van de inkomens in 2005 ten opzichte van de periode voor de belastingherziening is dan eerder het gevolg van macro-economische ontwikkelingen dan van micro-economisch gedrag, en heeft dan ook weinig met de belastinghervorming van 2001 te maken.

Daar komt nog iets bij. Een effect dat gevonden is bij de veelomvattende belastingherziening van 2001 kan niet van toepassing zijn op een tariefverandering anno 2013.

De huidige economische situatie — een recessie als gevolg van vraaguitval, met arbeidsoverschotten als gevolg — verschilt nogal van die in 2001. Het is onaannemelijk dat mensen in tijden van oplopende werkloosheid en crisis zullen reageren op een tariefstijging van enkele procenten door hun arbeidsaanbod te verminderen of door op te houden met studeren, zoals het CPB in feite aanneemt. In de huidige crisis neemt het aantal studenten juist toe. Zelfs als dat mocht afnemen bij een stijging van het toptarief, is er nog steeds meer dan voldoende arbeidsaanbod. Dat betekent dat er ook voldoende ruimte is om het toptarief te verhogen.

Harrie Verbon is hoogleraar openbare financiën aan de Universiteit van Tilburg, David Hollanders is econoom en als postdoc verbonden aan businessschool TiasNimbas en het Amsterdams Instituut voor Arbeidsstudies (Aias).